

**Draaiboek interactieve les
online grooming
groep 8**

Voorwoord

Dit is het draaiboek van een interactieve les over online grooming, speciaal ontwikkeld voor onderwijsprofessionals die les geven aan kinderen uit groep 8 van het basisonderwijs. Dit draaiboek is opgesteld vanuit het perspectief van preventive law, met als doel om online grooming te voorkomen of de gevolgen daarvan te beperken. Het draaiboek wordt aangevuld door de inhoud van de PowerPoint en Mentimeter die onderdeel vormen van deze les.

Gedurende de les worden waargebeurde casussen behandeld. Door middel van stellingen, interactieve vragen en gesprekken in de klas wordt het onderwerp op een veilige manier bespreekbaar gemaakt. Daarmee wordt de bewustwording over het groomingsproces vergroot en worden kinderen gestimuleerd om transparant te zijn over hun online leefwereld.

De interactieve les is inmiddels meerdere malen succesvol getest in de praktijk. Op basis daarvan is vastgesteld dat de casussen en werkvormen geschikt zijn voor kinderen in groep 8 en dat er een preventieve werking van uitgaat.

Introductie

De les begint met een korte voorstelronde. De professional neemt de tijd om zichzelf voor te stellen en de eigen achtergrond toe te lichten. Vervolgens worden het programma en het doel van de bijeenkomst besproken. De voorstelronde wordt opgevolgd door een kennismaking met het onderwerp. Daarbij worden onderstaande stellingen voorgelegd, die de kinderen individueel kunnen beantwoorden door een hand op te steken. Om een rustige en ongedwongen situatie te creëren, wordt hen gevraagd om hun hoofd op tafel te leggen.

- Ik praat wel eens online met iemand die ik in het echt niet ken;
- Ik merk meestal wel als iemand zich online anders voordoet dan hij echt is;
- Ik heb wel eens een foto verstuurd naar een online vriend(in);
- Ik zou het tegen iemand zeggen als iemand online iets raars aan mij vraagt.

Casuïstiek

Na het bespreken van de stellingen wordt een brug naar de praktijk gemaakt door de behandeling van twee casussen. De eerste casus gaat over online gaming. De tweede casus gaat over sociale media. Tussen de fragmenten door wordt kort gepauzeerd met een vraag, die de kinderen via Mentimeter kunnen beantwoorden. Het pauzemoment biedt ook ruimte om het gesprek aan te gaan. Daarbij kan de onderwijsprofessional zijn eigen draai aan de les geven, door de casus te koppelen aan de leefwereld van de kinderen. Aan het eind van de casussen worden er concrete handelingsadviezen gegeven, waarbij er eveneens ruimte is voor eigen inbreng van de professional.

Casus online gaming

Zodra de schoolbel gaat, fietst Jorge razendsnel naar huis om te gaan gamen. Hij spaart al weken voor een zeldzame outfit voor zijn avatar op Roblox. Dan krijgt hij een berichtje van 'ProGamer_Lex', die belooft hem daarbij te helpen. De weken daarna gamen en chatten ze elke dag. Lex is aardig, maakt grapjes en helpt Jorge door lastige levels heen. Voor Jorge voelt Lex als een beste vriend, aan wie hij alles vertelt en met wie hij alles deelt.

Na het voorlezen van het eerste deel van de casus wordt via Mentimeter de volgende vraag aan de kinderen gesteld: op welke wijze wordt het vertrouwen van Jorge gewonnen door ProGamer_Lex? De antwoorden zoals hieronder vermeld worden ook via Mentimeter getoond. Wanneer de vraag door iedereen is beantwoord en er geen vragen of opmerkingen zijn gaat de casus verder.

- Doordat hij grapjes vertelt en hij Jorge door de lastige levels helpt.
- Doordat hij Jorge helpt met het sparen voor een zeldzame outfit.

Na een tijdje stelt Lex voor om Jorge de zeldzame outfit te geven. Hij stelt voor om na schooltijd af te spreken bij een rustig parkje aan de rand van de wijk, zogenaamd om hem een speciale giftcard te overhandigen. Jorge vindt het wat vreemd en spannend, maar omdat hij Lex inmiddels volledig vertrouwt, gaat hij erheen.

Na het voorlezen van het tweede deel van de casus wordt via Mentimeter de volgende vraag aan de kinderen gesteld: wat vinden jullie van de afspraak om elkaar in het park te ontmoeten? De antwoorden zoals hieronder vermeld worden ook via Mentimeter getoond. Wanneer de vraag door iedereen is beantwoord en er geen vragen of opmerkingen zijn gaat de les verder met de tweede casus.

- Het is begrijpelijk dat Jorge gaat, want hij deelt alles met Lex en beschouwd hem inmiddels als zijn beste vriend.
- Het is gevaarlijk, want hoe leuk het online ook is, in de echte wereld is Lex nog steeds een onbekende.

Casus sociale media

Leah is dertien jaar oud en ligt 's avonds op bed met haar telefoon. Ze krijgt een bericht van Pim, die zegt dat hij ook dertien is. Ze hebben een paar gezamenlijke vrienden en beginnen te praten. Het gesprek loopt soepel en al snel praten ze elke dag. Pim is lief, geeft Leah veel aandacht en zegt dat hij haar leuk vindt. Voor Leah voelt het alsof ze een soort relatie hebben gekregen. Na een tijdje vraagt Pim of Leah een foto wil sturen.

Na het voorlezen van het eerste deel van de casus wordt via Mentimeter de volgende vraag aan de kinderen gesteld: op welke wijze wordt het vertrouwen van Leah gewonnen door Pim? De antwoorden zoals hieronder vermeld worden ook via Mentimeter getoond. Wanneer de vraag door iedereen is beantwoord en er geen vragen of opmerkingen zijn gaat de casus verder.

- Hij geeft haar veel aandacht en zegt lieve dingen waardoor ze zich speciaal voelt.
- Ze hebben veel gezamenlijke vrienden.

Leah en Pim sturen af en toe een normale selfie naar elkaar, maar Pim begint steeds meer aandacht op te eisen. Hij wil dat ze direct reageert als hij iets stuurt. Na een tijdje vraagt hij om een "gekke" foto, bijvoorbeeld in haar topje, als bewijs dat ze hem echt leuk vindt. Ook benadrukt hij dat het contact dat ze hebben een groot geheim moet blijven, haar ouders en vriendinnen zouden hun speciale band toch niet snappen. Leah voelt zich hier een beetje ongemakkelijk bij maar omdat ze Pim niet kwijt wil, gaat ze er toch in mee.

Na het voorlezen van het tweede deel van de casus wordt via Mentimeter de volgende vraag aan de kinderen gesteld: wat probeert Pim te bereiken door te zeggen dat ouders en vriendinnen het niet zouden snappen? De antwoorden zoals hieronder vermeld worden ook via Mentimeter getoond. Wanneer de vraag door iedereen is beantwoord en er geen vragen of opmerkingen zijn gaat de casus verder.

- Hij probeert haar af te zonderen, zodat ze het contact geheimhoudt en niet om hulp vraagt.
- Hij is bang dat volwassenen in haar omgeving hem zullen betrappen op zijn foute gedrag.

Nadat Leah de foto heeft gestuurd, zegt Pim plotseling dat hij de foto met het topje eigenlijk maar saai vindt. Hij vraagt aan Leah om hem een échte intieme foto te sturen, een foto zonder topje. Leah schrikt daarvan en doet dit in eerste instantie niet. Daarna dreigt Pim om de eerste foto, samen met screenshots van hun gesprekken, door te sturen naar iedereen in haar klas.

Na het voorlezen van het derde deel van de casus wordt via Mentimeter de volgende vraag aan de kinderen gesteld: wat er gebeurt als Leah toegeeft en de foto stuurt om Pim te stoppen? De antwoorden zoals hieronder vermeld worden ook via Mentimeter getoond. Wanneer de vraag door iedereen is beantwoord en er geen vragen of opmerkingen zijn gaat de les over naar de adviezen.

- Pim vraagt niet langer aan Leah om foto's van zichzelf te versturen.
 - Het stopt niet, want Pim leert dat zijn dreigementen werken en zal hiermee doorgaan.
-

Adviezen

Nadat de kinderen via de casussen hebben gezien hoe een online contact kan escaleren naar online misbruik, bespreekt de professional concrete preventieadviezen. Allereerst wordt het verschil tussen een fysieke en een online vriendschap benadrukt. De vuistregel is dat je binnen een online vriendschap in principe nooit persoonlijke informatie deelt. Daarnaast worden de onveilige signalen herhaald. De professional legt uit dat het niet normaal is om een hele hechte band op te bouwen met iemand die je in de fysieke werkelijkheid niet kent. Op deze manier krijgt een groomer de kans om vertrouwen te winnen, controle te krijgen en het seksueel misbruik te faciliteren.

Het belangrijkste preventieadvies richt zich op de rol van de sociale leefomgeving. Kinderen zullen niet altijd zelf inzien dat ze te maken hebben met iemand met slechte bedoelingen. Om hen hiertegen te beschermen, ligt de nadruk op het verbinden van hun online leefwereld met vertrouwde volwassenen, zoals familieleden en leerkrachten. De kinderen hoeven niet elk detail van hun online leven te delen. Wanneer zij hun online ervaringen in grote lijnen bespreekbaar maken thuis of op school, biedt dit een belangrijke bescherming tegen online grooming.

Flyer

Tenslotte wordt er aan de kinderen een beknopte flyer ter beschikking gesteld. De flyer bevat concrete adviezen voor de thuisomgeving van de kinderen om online grooming te voorkomen. De professional bespreekt met de kinderen wat zij aan hun ouders willen meegeven over de les. Op de flyer is er ruimte vrijgelaten voor deze opmerkingen.
